

invest-export.brussels

Update: November 2015

Servië

Sectoren met hoog potentieel Marktbenadering Aanbevelingen

Economisch en handelsattaché

Contact:

belgrade@brusselsinvestexport.com

381 11 308 55 70

Sectoren met hoog potentieel

Landbouw

Van oudsher heeft Servië een sterke traditie op het vlak van landbouw. Een groot deel van het land (6,12 miljoen ha) is er dan ook voor geschikt. Vooral de noordelijke Vojvodinastreek staat bekend om zijn vruchtbare grond.

Dankzij het gunstige klimaat is Servië bijzonder geschikt voor het kweken van fruit. Niet toevallig is het land marktleider voor wat de productie van frambozen betreft. Daarnaast worden ook veel appels, pruimen, druiven en kersen geteeld. De uitgestrekte bossen zorgen ervoor dat Servië ook gekend is om zijn wilde bessen en paddenstoelen. Al deze voedingswaren vinden gretig aftrek in het buitenland.

Veelal wordt het fruit nog met de hand gekweekt en geplukt op kleine familieboerderijtjes en daarna zorgvuldig bewaard en verpakt. Door de sancties en de onderinvesteringen in de jaren 1990, werken de meeste fabrieken nog met verouderde machines en technologieën.

3,4 miljoen hectare aarde wordt bewerkt, voor in het totaal 631 122 landbouwbedrijven, waaronder 628 555 familiebedrijven en 2.567 bedrijven uitgbaat door professionals en ondernemers. Het landbouwmateriaal is oud (gemiddeld 15 jaar oud) en is aan vernieuwing en modernisering toe, met de mogelijkheid van een Europese cofinanciering.

Het Vlaamse bedrijf Mondi Foods is een van de belangrijkste Europese producenten van rode vruchten. In 2002 startte het bedrijf met een greenfieldinvestering in Centraal-Servië.

In 2011 opende Crops een nieuwe productiesite in Servië: Crop & Partners Servië. C & P Servië is gespecialiseerd in de sourcing en verwerking van frambozen, braambessen, pruimen en zure kersen. Servië is de beste streek voor de frambozenteelt. De producten worden geteeld, bevroren en verpakt in de opslagplaats van C & P Servië.

Daarnaast heeft Servië in het verleden veel expertise opgebouwd in de productie van zowel zaden als gewassen. Voor biologische landbouw zijn hier nog kansen te over. Momenteel beslaat de productie van biologische gewassen zo'n 200.000 ha en die oppervlakte blijft groeien.

Automobieliindustrie

De automobieliindustrie vormt een van de hoekstenen van de Servische economie. Het land telt zes autofabrikanten, waarvan FIAT (Zastava) de belangrijkste is.

Bron: SIEPA

Daarnaast produceert een zeventigtal bedrijven auto-onderdelen en het merendeel daarvan exporteert naar de Europese markt of verder. Servische bedrijven kennen dan ook een lange traditie van samenwerking met West-Europese automerken, zoals Fiat, Ford, Opel en Mercedes. De grootste en belangrijkste investering in de sector is van het FIAT-project. In 2013 heeft FAS (Fiat Automobile Servië) 117.000 voertuigen van 500L geproduceerd, goed voor een omzet van meer dan 1,5 miljard, waarvan de meerderheid uitgevoerd is naar de Amerikaanse en de Europese markt. Zo heeft FIAT de eerste plaats weggekaapt in de race om de grootste exporteur van Servië te worden.

Zie ook: http://www.siepa.gov.rs/files/pdf/Serbia_Automotive_Industry.pdf

Toerisme

Servië heeft heel wat potentieel voor de verdere ontwikkeling van het toerisme. Het land kent een aangenaam klimaat en biedt voor elk wat wils, van natuurparken, kust en bergen tot historische steden en culturele en religieuze monumenten.

Sinds 2000 werd een toename van het aantal toeristen met 92 % opgetekend. Jaarlijks stijgt het aantal overnachtingen met 20 %. In 2014 zijn er 1 028 732 buitenlandse toeristen naar Servië gekomen. Dat is 12% meer dan in 2013. De voornaamste markten van toeristen die naar Servië komen zijn Bosnië-Herzegovina, die 7,6 aandelen van de markt vertegenwoordigt, gevolgd door Rusland (7,1) en Montenegro (6,3). De vijfde plaats wordt ingenomen door Duitsland, met 5,3 aandelen, en Italië staat op de zevende plaats (5,1).

Leefmilieu en energie

In 2003 heeft Servië beslist de strategie aan te nemen om zich te voegen naar de Europese leefmilieunormen. Om aan alle Europese richtlijnen inzake de bescherming van het leefmilieu te voldoen, zal Servië tot in 2030 rond €10.6 miljard moeten investeren. Servië moet zijn huidige milieubeleid verbeteren - het afvalbeheer, het beheer van de industriële verontreiniging, de water- en luchtkwaliteit, enz.

Slechts 13% van het afvalwater wordt behandeld, terwijl 80% van het water verontreinigd door de industrie terechtkomt in het bekken van de Savarivier. Er zijn maar 28 gemeenten die beschikken over een installatie voor afvalwaterverwerking. Bovendien vertonen de afvloeiingssystemen voor afvalwater gebreken om het water bijeen te brengen met het oog op de verwerking ervan.

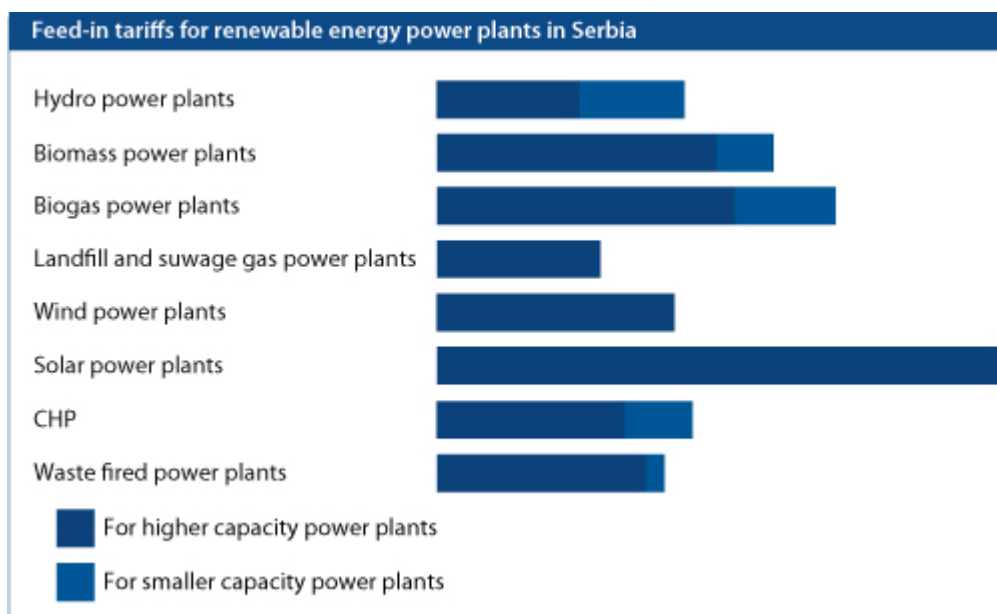
Hoewel de wetgeving het anders oplegt, wordt het afval ongesorteerd opgehaald. In stedelijke gebieden wordt slechts 60 à 70 % van het afval opgehaald – weinig afval wordt gerecycleerd. Het meest in het oog springende probleem is het gevaarlijke afval, dat meestal niet eens gesorteerd wordt en gestort wordt zonder verwerkt te zijn. Een van de prioriteiten is de bouw van 29 regionale stortplaatsen

Erosie is een van de hoofdoorzaken van de slechte grondkwaliteit in Servië, alsook het gebruik van pesticiden en meststoffen in de landbouw, het storten van afval, de grondwerken in de mijnindustrie en de verontreiniging van de industrieterreinen.

Het belangrijke potentieel van hernieuwbare energie in Servië wordt nog altijd niet voldoende benut. Diverse redenen leiden immers tot een gebrek aan investeringsactiviteit in de sector. LDe regering van de Republiek Servië aanvaardde onlangs de beslissing van de raad voor de Energiegemeenschap betreffende de

bevordering van het gebruik van hernieuwbare energie door de omzetting van de EU-Richtlijn 2009/28/EG voor hernieuwbare energie. Deze beslissing stelt Servië voor het ambitieuze doel om het aandeel van hernieuwbare energie in het totale energieverbruik door de eindverbruikers tegen 2020 op te drijven tot 27 % ten overstaan van een basisniveau van 21,2 % in 2009. Dit zou in de komende periode aanleiding moeten geven tot intensieve investeringsactiviteiten in de sector.

In 2009 werd de eerste grote stap vooruit gezet in de ontwikkeling van de hernieuwbare energiesector in Servië. De regering keurde toen immers een decreet goed voor een stimulerend systeem met teruglegtarieven voor energie, geproduceerd op basis van hernieuwbare bronnen in elektriciteitscentrales. Volgens dit decreet zijn de terugleveringstarieven gegarandeerd voor elke hernieuwbare energiebron gedurende minstens 12 jaar.

Bron: Servisch ministerie van Energie, Ontwikkeling en Milieubescherming.

Het energieverbruik in Servië is lichtjes aan het veranderen. Het elektriciteitsverbruik ligt in de winter duidelijk iets lager en stijgt dan weer in de zomer. Dit komt doordat de verwarming efficiënter is geworden en er meer airconditioningtoestellen worden gebruikt. Servië maakt nog altijd geen maximaal gebruik van de hernieuwbare energiebronnen, hoewel meer dan een vierde van de energie van waterkrachtcentrales komt. Vooral kleine gemeenschappen zouden voordeel kunnen halen uit kleinschalige microwaterkrachtcentrales of centrales op basis van windenergie. Met verloop van tijd mogen we verwachten dat het belang van centrales op basis van gas zal toenemen. Dit is hoofdzakelijk te wijten aan de beschikbaarheid van gas uit Rusland, waarmee Servië een vrijhandelsovereenkomst heeft. Aangezien Servië dankzij zijn grote steenkoolreserve

relatief energieonafhankelijk is, heeft de Russische-Oekraïense gascrisis het land evenwel aangespoord om zijn afhankelijkheid van geïmporteerde energiebronnen te reduceren. Over het algemeen beschikt Servië over een groot potentieel met betrekking tot hernieuwbare energiebronnen, waarbij biomassa en waterkracht de lijst aanvoeren.

Belgische aanwezigheid op de markt

WindVision, een Nederlands-Belgische ontwikkelaar en leverancier van hernieuwbare energie, verwacht dat zijn 174 MW-project in Servië vanaf 2016 energie zal beginnen leveren.

Projecten die ontwikkeld worden in Servië

Alibunar 1

Aantal windmolens: 33

Nominaal vermogen: 3 MW

Type windmolen: nog te bepalen

Maximale productie: 308.400 MWh/jaar

Alibunar 2

Aantal windmolens: 25

Nominaal vermogen: 3 MW

Type windmolen: nog te bepalen

Maximale productie: 229.254 MWh/jaar

NUTTIGE ADRESSEN

Ministerie van Energie, Ontwikkeling en Milieubescherming van de Republiek Servië

<http://www.merz.gov.rs/en>

Agentschap voor milieubescherming <http://www.sepa.gov.rs/>

Energieagentschap <http://www.aers.rs/Index.asp?l=2>

Infrastructuur

De oorlogsjaren en de daaropvolgende boycot hebben hun sporen nagelaten op het vlak van de infrastructuur.

De Servische regering heeft de afgelopen jaren inspanningen geleverd om het spoorwegnetwerk te herstructureren en te moderniseren. Zo ondertekende de regering een 'Declaration on Reinforcement of Railway Cooperation' met de Europese Commissie. Serbian Railways, de Servische spoorwegmaatschappij, plant € 172,5 miljoen te

investeren in het upgraden van de spoorweginfrastructuur en het opleveren van nieuwe locomotieven en wagons. Daarnaast stelt de EIB € 80 miljoen ter beschikking om de werken langs de pan-Europese Corridor X te financieren.

De Chinese eerste minister en zijn collega's uit Macedonië, Servië en Hongarije hebben op 17 december 2014 een memorandum van overeenstemming ondertekend voor de aanleg van een spoorweg doorheen de Balkangebieden. De aanleg van die spoorweg zou tegen 2017 afgerond moeten zijn. Servië biedt ook heel wat mogelijkheden op het vlak van binnenvaart. Het land telt 959 km bevaarbare routes. Zo stroomt de Donau voor 588 km door Servië. Bovendien creëert het Donau-Tisza-Donau kanaal een netwerk van routes die toegang geven tot alle Donau-bassins in de omringende landen. De rivier Sava verbindt Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina en Servië en is op weg om de status van 'International Navigable Route' te verwerven.

Het 'Serbian Inland Waterways Transport Network Masterplan' schat dat een investering van meer dan € 500 miljoen nodig is om vaarwegen en havens te laten voldoen aan internationale standaarden. Uitdieping van de Donau en het kanalsysteem, verdere ontwikkeling van de Sava, Tisza en een aantal havens behoren tot de prioriteiten.

ICT

ICT is een van de meest bruisende en snelst groeiende sectoren van Servië. In de jaren vóór de crisis haalde de ICT-sector een jaarlijkse groeifactor van twee cijfers, wat de vitaliteit en het belang ervan voor het land illustreert. Servië werd echter zwaar getroffen door de economische crisis, die ook nefaste gevolgen had voor de ICT-industrie. De waarde van de Servische IT-markt zal hoogstwaarschijnlijk in de 'tunnel' tussen € 400 en 450 miljoen blijven steken en dit voor bijna 5 jaar (2009-2013).

Hoewel de kwaliteit van de Servische ICT-infrastructuur onder het niveau van de EU-landen ligt, stijgt ze elk jaar en werd er de afgelopen jaren een aanzienlijke vooruitgang geboekt. Bovendien stelt de kwaliteit van de ICT-infrastructuur zelf geen betekenisvolle hindernissen om zaken te doen in Servië, want de meeste ICT-bedrijven bevinden zich hoofdzakelijk in Belgrado, Novi Sad en tot zekere hoogte Niš, waar de kwaliteit van de ICT-infrastructuur beduidend hoger is dan in de rest van Servië.

Zakendoen in de ICT-sector in Servië wordt voor (buitenlandse) investeerders steeds gemakkelijker en toegankelijker. De wetgeving en regelgeving op overheidsniveau zijn de laatste jaren op een indrukwekkende manier verbeterd. De stroomlijning van de Servische wetten met de EU-regelgeving en globale standaarden gaat nu een stuk sneller. Dit wordt bevestigd door het voortgangsrapport van de EU voor Servië in 2012,

ondanks de verschillen in de sub-sectoren en de nood aan verdere verbeteringen op het vlak van e-government en algemene IT-capaciteit.

Het Servische belastingregime is over het algemeen heel aantrekkelijk voor bedrijven. De belasting op bedrijfswinsten is de laagste in de regio, terwijl btw, loonbelasting en sociale bijdragen bij de meest competitieve van Centraal- en Oost-Europa behoren.

De bedrijfsvoering in de telecommunicatiesector is beter geregeld dan in de IT-sector. In 2009 werd een nieuwe wet op elektronische communicatie uitgevaardigd, die in lijn was met het regelgevende kader van de EU uit 2002.

Door zijn omvang heeft de telecommunicatiesector enkele van de grootste multinationals op dit gebied aangetrokken. Voorbeelden hiervan zijn Telenor en VIP als grootste serviceproviders van mobiele telecommunicatie. Vandaag moet het overheidsbedrijf Telekom Srbija – nog altijd de grootste provider van vaste publieke telefoondiensten – het opnemen tegen private providers zoals Orion Telecom.

Veel vooraanstaande, wereldwijd aanwezige ICT-firma's hebben al beslist om een bedrijfstent in Servië op te slaan: Microsoft heeft zijn vijfde grootste ontwikkelingscentrum ter wereld geopend in Servië.

- Cisco Systems • Motorola • Ericsson • Oracle
- Google • Redhat • Hewlett Packard • SAP • IBM • Siemens
- Intel • Telenor •

De sector beschikt over hooggeschoold personeel. Het onderwijssysteem moedigt het leren van talen en informatica aan en vormt echt een concurrentietroef voor Servië op het vlak van human resources.

De telecommunicatiesector wordt geregeld door het Agentschap voor telecommunicatie van de republiek (RATEL), (<http://www.ratel.rs>), een autonome nationale regelgevende overheid. RATEL publiceert sinds 2006 elk jaar een overzicht van de telecommarkt in Servië. Dit overzicht is een goede bron van informatie op dit gebied.

Zakendoen in de IT-sector stelt ons voor meerdere moeilijkheden, die meestal te wijten zijn aan het lage specialisatieniveau, de beperkte omzet en de problemen in verband met de regels (export, btw en douane). De export van software wordt als een product en als een dienst behandeld en er zijn geen juridische factoren die u verhinderen om in dit gebied contracten te sluiten. Er kunnen evenwel problemen opduiken in de implementatie van de regels (die met de Europese beste praktijken overeenkomen) wegens de foute

interpretatie vanwege de overheidsambtenaren die ze moeten toepassen. De Servische ICT-sector heeft ook met de gebruikelijke bedrijfsmoeilijkheden te kampen: lange weg om de nodige overheidsvergunningen (in het bijzonder bouwvergunningen) te verkrijgen, lange rechtszaken en onvoldoende transparante openbare aanbestedingen.

Servische ICT-bedrijven die hun eigen producten willen ontwikkelen, zijn voortdurend op zoek naar zaai kapitaal, aanloopkapitaal, risicokapitaal enz. om hun specifieke financiële behoeften in alle fasen van de bedrijfs cyclus te dekken: van het patenteren van het product tot de invoer op de markt en tot slot ook het behoud van de stabiliteit van de onderneming.

Belgische aanwezigheid

<p>GUIDANCE www.guidance.rs Brankova 7 11000 Belgrado T +381 11 2629 550 F +381 11 2629 530 Nbajic@guidance.rs De heer Nebojsa Bajic, Directeur ivan@ever-near.com De heer Ivan Tasic, Financiën en Administratie</p> <p>De onderneming is een gecertificeerde Silver Partner van Microsoft. De activiteiten van Guidance D.O.O. Belgrado kunnen in drie hoofdcategorieën worden gegroepeerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ICT vormings- en trainingsdiensten • ICT consulting en softwareontwikkeling • Implementatie van ICT-oplossingen 	<p>Guidance D.O.O. Belgrado, als deel van Ever Near, werd opgericht in 2001</p> <p>EVER NEAR www.ever-near.com T + 32 496 58 05 08 mileghem@ever-near.com De heer Eric Van Mileghem, directeur-generaal</p>
<p>ITAF ICT Services www.ita.eu Radnicka 29 11000 Cukarica (Beograd) T+32 92 77 90 00 F +32 92 34 15 56 jurgen.dumont@ita.eu De heer Jurgen Dumont IT-ondersteuning & professionele diensten Datacenterdiensten Application Development-ERP</p>	

Lucht en ruimtevaartindustrie

De vliegtuigindustrie kent in Servië een lange traditie, die teruggaat tot het begin van de 20e eeuw. De industrie houdt zich zowel bezig met het ontwerpen, produceren, testen en onderhouden van vliegtuigonderdelen. Kansen liggen hier vooral in de toelevering aan de vliegtuigbouw.

Vrijhandelsovereenkomst met Rusland

Een vrijhandelsovereenkomst tussen de Russische Federatie en het toenmalige Joegoslavië (Servië en Montenegro) werd ondertekend op 28 augustus 2000.

Goederen die geproduceerd worden in Servië of waarvan de toegevoegde waarde grotendeels in Servië werd toegevoegd, zijn niet onderworpen aan douanerechten bij invoer in de Russische Federatie (importheffingen bedragen in Rusland gemiddeld 25%). In de praktijk wordt weliswaar een invoerheffing van 1% ingesteld als administratiekost.

Dit akkoord maakt Servië aantrekkelijk voor investeerders die willen exporteren naar de Russische Federatie. Servië is het enige land buiten het GOS (Gemenebest van Onafhankelijke Staten) dat een dergelijke vrijhandelsovereenkomst heeft afgesloten met de Rusland.

Om te kunnen genieten van deze vrijstelling moeten de goederen in Servië geproduceerd zijn of meer dan 50 % van de eindwaarde van de goederen moet zijn toegevoegd in Servië. Dit wordt geverifieerd aan de hand van een EUR-1-certificaat (origin of goods).

Een lijst bepaalt de goederen die niet vallen onder deze vrijhandelsovereenkomst. Die lijst wordt elk jaar aangepast. De overeenkomst voorziet enkel in de mogelijkheid om de lijst uit te breiden met goederen die goedgekeurd worden voor heffingsvrije import. Ein 2009 werd het vrijhandelsregime uitgebreid tot producten van grote consumptie zoals confiserieproducten, appelsap, bier, wijnen van verse druiven, medicijnen, hygiëneproducten, koelkasten, bureaumeubelen in hout, etc.

De meeste goederen komen in aanmerking voor deze vrijstelling, behalve wagens, suiker, vlees, tabak, houten meubelen (met uitzondering van kantoormeubelen), glucosesiropen, undernaturalised ethyleen, schuimwijnen, katoenen garen, sommige types van luchtpompen, tractoren, kasregisters, televisietoestellen en schermen.

Tot op vandaag is de vrijhandelsovereenkomst in de praktijk geen doorslaggevende reden gebleken om talrijke buitenlandse investeerders ervan te overtuigen zich in Servië te vestigen. Grotere bedrijven hebben vaak al productie-eenheden in Rusland en kleinere

bedrijven die exporteren naar Rusland hebben niet altijd het noodzakelijke groeipotentieel om een investering in de Servische markt te rechtvaardigen.

In juni 2009 werd er ook een vrijhandelsovereenkomst afgesloten met Turkije.

Servië kan als fabricatiebasis dienen voor vrijhandelsexport op een markt van 1 miljard personen. Die markt omvat de Europese Unie, de Verenigde Staten, Rusland, Turkije, de CEFTA-leden, Zuid-Oost-Europa en Belarus

Interessante websites

<http://www.siepa.gov.rs>

Site van het 'Serbian Investment and Export Promotion Agency' met naast economische en juridische informatie ook heel wat sectorstudies onder het luikje Publications (IT-sector, automobiellndustrie, vastgoedsector, dienstensector, ...).

Servische Kamer van Koophandel www.pks.rs

Belgrade Fair www.sajam.co.rs

Novi Sad Fair – www.sajam.net

Ministeries Ministerie van Buitenlandse Zaken: www.mfa.gov.rs

Ministerie van Economie: www.privreda.gov.rs

Ministerie van Financiën: www.merz.gov.rs/lat

Ministerie van Landbouw - Directie Diergeneeskunde (in het Servisch):
www.vet.minpolj.gov.rs

Directie Douanes: www.upravacarina.rs

Agentschappen en regeringsinstellingen

Servisch agentschap voor de bevordering van investeringen en export: www.siepa.gov.rs

Nationaal agentschap voor regionale ontwikkeling: narr.gov.rs

Nationale Bank van Servië: www.nbs.rs

Beurs van Belgrado: www.belex.rs

Nationaal Instituut voor Statistiek: webrzs.stat.gov.rs

Toerisme en transport

Dienst voor toerisme van Servië: www.serbie.travel

Servische luchtvaartmaatschappij AIR SERBIA <http://www.airserbia.com/>

Hotels in Servië: www.hoteli-srbije.co.rs en www.hotels.rs

Spoorwegen van Servië: www.zeleznicesrbije.com

Stadsvervoer van Belgrado: www.gsp.rs

Martkbenadering

Servië is na de turbulente jaren '90 in volle heropbouw. Het land was bijna een decennium afgesloten van de internationale economie en dit laat uiteraard nog sporen na. Zo is de infrastructuur nog niet goed ontwikkeld en is de dienstensector nog in volle ontwikkeling. Ook de financiële positie van heel wat bedrijven is niet altijd even rooskleurig, wat impliceert dat voorzichtigheid is geboden met betrekking tot betalingsvoorwaarden. Men gebruikt in de regel dan ook een 'Letter of Credit' of voorafbetaling. Op economisch en juridisch vlak zijn al heel wat hervormingen doorgevoerd, waardoor het zakendoen in theorie vlot verloopt.

In Servië wordt meestal gewerkt met kleine distributeurs (4 tot 10 werknemers) die zorgen voor de invoer en aanpassing aan de lokale wetgeving, onder andere inzake etikettering en verkoop aan supermarkten en aan de detailhandel. Ook grotere conglomeraten of producenten die hun roots vinden in de Joegoslavische periode bieden marktkansen en nemen naast hun eigen productie geregeld buitenlandse producten in hun gamma op, al dan niet onder 'private label'.

De belangrijkste professionele en handelsbeurzen in Servië vinden plaats in Belgrado en Novi Sad. In eerste instantie zijn dit ontmoetingsplaatsen voor uw lokale distributeur, maar een eenmalige deelname kan ook geschikt zijn om een goede distributeur te rekruteren voor de regio.

Interessante websites

<http://www.pks.rs/Default.aspx?alias=www.pks.rs/en>

Gedetailleerde interne website van de "Serbian Chamber of Commerce and Industry", met informatie over de markt, de handelsvoorstellen, enz.

<http://www.sajam.co.rs/>

Website van de beursorganisatoren in Belgrado met beurskalender.

<http://www.sajam.net/live/?languageId=1>

Website van de beursorganisatoren in Novi Sad met beurskalender.

<http://www.siepa.gov.rs/site/en/home/>

Serbia Investment and Export Promotion Agency (Servisch agentschap voor de bevordering van investeringen en export).

<http://www.vip.org.rs/index.aspx>

Alle nuttige informatie over investeren in Vojvodina.

Aanbevelingen

In Oost-Europa is werken aan een persoonlijke relatie met de zakenpartner noodzakelijk. Het onderhouden van de correspondentie door louter gebruik te maken van de moderne communicatiemiddelen volstaat niet. Dit is in Servië zeker niet anders.

Bij een eerste kennismaking is het gebruikelijk om visitekaartjes uit te wisselen. Ook het geven van relatiegeschenken is een algemeen gebruik. Na de eerste kennismaking kunt u uw zakenpartner ook uitnodigen voor een verder gesprek tijdens een diner of (uitgebreide) lunch. Ook bij volgende afspraken is het aangenaam als u een cadeautje bij heeft, zoals bloemen (vermijd evenwel rozen en koop nooit een even aantal bloemen, want dat hoort bij begrafenissen), wijn (tenzij bij moslims) of pralines. Serviërs staan bekend om hun grote gastvrijheid.

Bij het ondertekenen van overeenkomsten en tijdens zakelijk overleg is het nuttigen van sterke drank, zoals whisky en typisch Servische sterke drank, niet ongebruikelijk. Het is niet aangewezen een aangeboden drankje of versnapering te weigeren. Als u geen alcohol wenst te drinken, kunt u wel een ander drankje voorstellen.

Serviërs zijn bijzonder trots op hun land en hun taal en zij zullen niet nalaten uw indrukken over hun land te vragen. Houd in de mate van het mogelijke rekening met het sterke nationaliteitsgevoel.

Sinds de jaren 90 onderging het Servo-Kroatisch enkele opzettelijke veranderingen, zodat het onderscheid tussen het Kroatisch en het Servisch nu meer uitgesproken is. Houd hier alleszins rekening mee bij het aanmaken van productdocumentatie.

Herbevestig uw afspraken, zowel wat tijd als plaats betreft. Kom zelf op tijd, maar wees niet verrast als uw partner met enige vertraging aankomt.

Uw partner is niet noodzakelijk de beslissingsnemer in het bedrijf. Wees hierop voorbereid. Serviërs staan bekend als open en direct. U kunt hier dan ook naar vragen.

De meeste zakenlui spreken vlot vreemde talen, vooral dan Engels.

Vrouwelijke uitvoerders zijn welkom in Servië. In Servië bekleden vrouwen tal van belangrijke functies in bedrijven, bij overheidsinstellingen, bij plaatselijke overheden en in de regering. Alle adviezen voor mannelijke uitvoerders gelden ook voor vrouwen.